

Šestá přednáška z UCPO

TÉMA: Účtová třída 4: Kapitálové účty a dlouhodobé závazky (bez technických rezerv)

Obsah účtové třídy 4

- V účtové třídě 4 se účtuje o dlouhodobých zdrojích (pasivech) krytí majetku pojišťovny. Dlouhodobé zdroje krytí majetku pojišťovny můžeme rozdělit na:
  - ◆ vlastní – patří sem základní kapitál, kapitálové fondy, fondy ze zisku a výsledky hospodaření a
  - ◆ cizí – sem řadíme rezervy (včetně technických rezerv), depozita při pasivním zajištění, dlouhodobé bankovní úvěry a ostatní dlouhodobé závazky.

Účtové skupiny

- Účtová třída 4 zahrnuje tyto účtové skupiny:
  - základní kapitál a kapitálové fondy,
  - fondy ze zisku a hospodářský výsledek minulých účetních období,
  - hospodářský výsledek,
  - technické rezervy,
  - rezervy na ostatní rizika a ztráty,
  - depozita při pasivním zajištění,
  - dlouhodobé závazky,
  - financování pojištění odpovědnosti (Garanční fond Kanceláře).

Účtování o základním kapitálu a kapitálových fondech

- Základní kapitál tvoří základní složku vlastního kapitálu pojišťovny. Základní kapitál společnosti vzniká podle druhu společnosti úpisem akcií (upsaným kapitálem) v případě akciové společnosti, vkladem členů družstva v případě družstva.
- Minimální výše základního kapitálu pojišťovny je pro provozování pojišťovací činnosti podle:
  - ✓ jednoho nebo více pojistných odvětví životních pojištění 90 000 000 Kč,
  - ✓ pojistných odvětví neživotních pojištění 60 000 000 Kč až 200 000 000 Kč.

Základní kapitál zajišťovny se sídlem v České republice činí nejméně 1 000 000 000 Kč.

- O základním kapitálu a jeho změnách se účtuje na účtu 4xx – Základní kapitál. V oddělené analytické evidenci k tomuto účtu se účtuje:
  - ◆ při vzniku pojišťovny o základním kapitálu v souvislosti se zápisem do obchodního rejstříku. Analytická evidence se vede v členění na upsaný nesplacený a upsaný splacený základní kapitál,
  - ◆ o zvýšení základního kapitálu, který ještě nebyl zapsán do obchodního rejstříku. Tento analytický účet se vyrovná v okamžiku zápisu do obchodního rejstříku přeúčtováním v rámci analytické evidence k účtu 4xx - Základní kapitál. Analytická evidence se vede podle jednotlivých subjektů, které se zavázaly zvýšit základní kapitál vložением nového vkladu,
  - ◆ o zvýšení základního kapitálu, které bylo vytvořeno přímo nebo zprostředkovaně z disponibilního zisku pojišťovny.

- Souvztažným účtem k účtu 4xx - Základní kapitál je účet 3xx – Pohledávky za upsaný základní kapitál (účtová skupina Ostatní pohledávky).
- Pokud dojde k situaci, že se nominální hodnota akcie emitované pojišťovnou při zvyšování základního kapitálu a její prodejní (tržní) hodnota liší, jedná se o tzv. emisní ážio (tržní hodnota je vyšší než nominální), resp. o emisní disážio (nominální hodnota je vyšší než tržní). O emisním ážiu se účtuje na pasivní straně účtu 4xx – Emisní ážio, o emisním disážiu pak na straně aktivní tohoto účtu. Souvztažným účtem je opět účet 3xx - Pohledávky za upsaný základní kapitál.

Př. Naše známá pojišťovna s centrálou ve Vyškově (kde taky jinde by asi tak měla být centrála, že?☺) se rozhodla navýšit základní kapitál úpisem akcií v nominální hodnotě 100 000 000 Kč. Tyto akcie se jí podařilo upsat na částku 120 000 000 Kč. Celková upsaná částka byla posléze splacena na BÚ pojišťovny.

Úkol č. 1: Zaúčtujte.

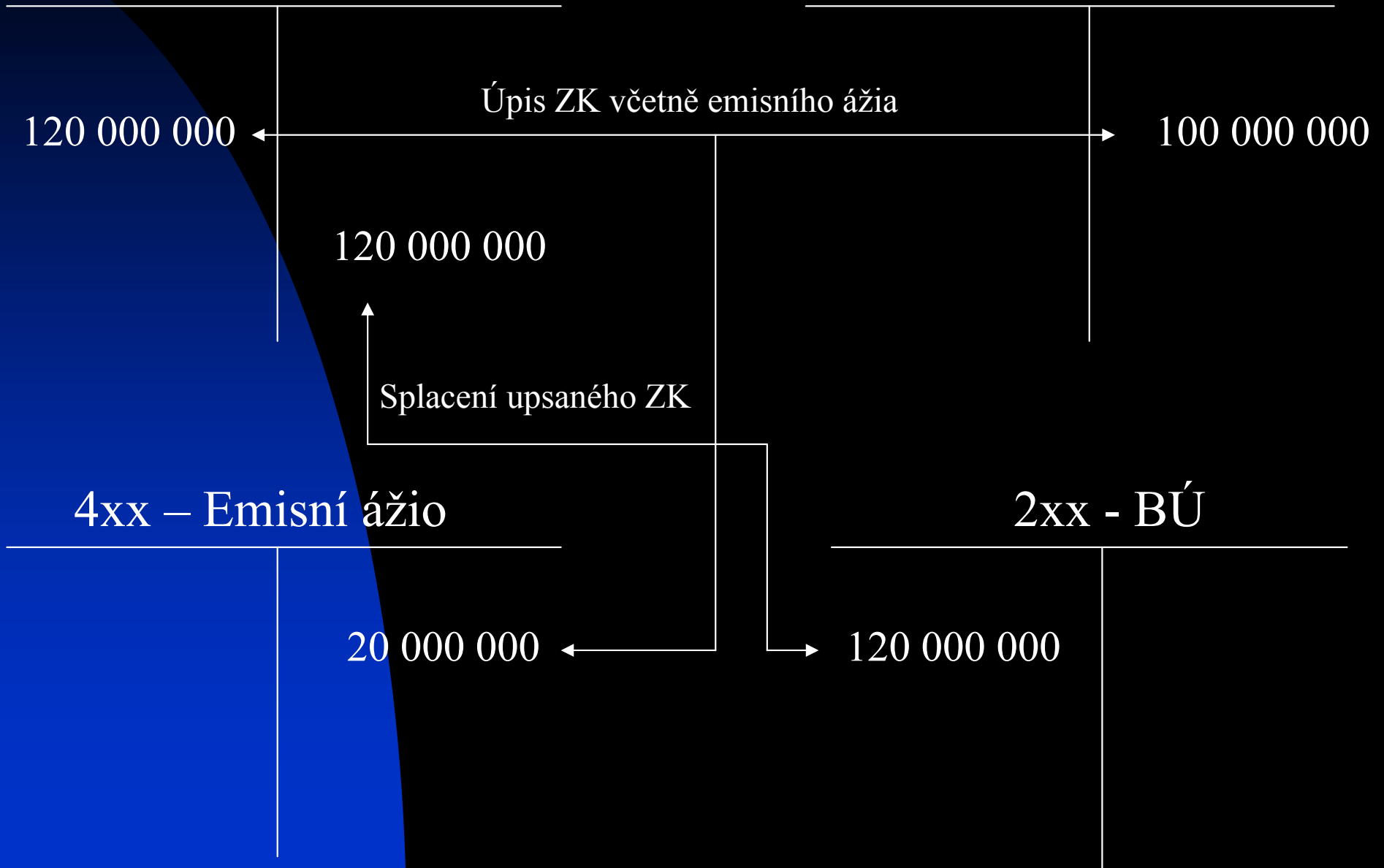
Úkol č. 2: Hádejte, ve kterém městě má centrálu banka, u níž má naše pojišťovna zřízen BÚ.☺

Řešení:

Navýšení základního kapitálu představuje souhrn nominálních hodnot akcií, tj. 100 000 000 Kč.
20 000 000 Kč představuje tzv. emisní ážio. Celková výše pohledávky za upsaný ZK činí 120 000 000 Kč.

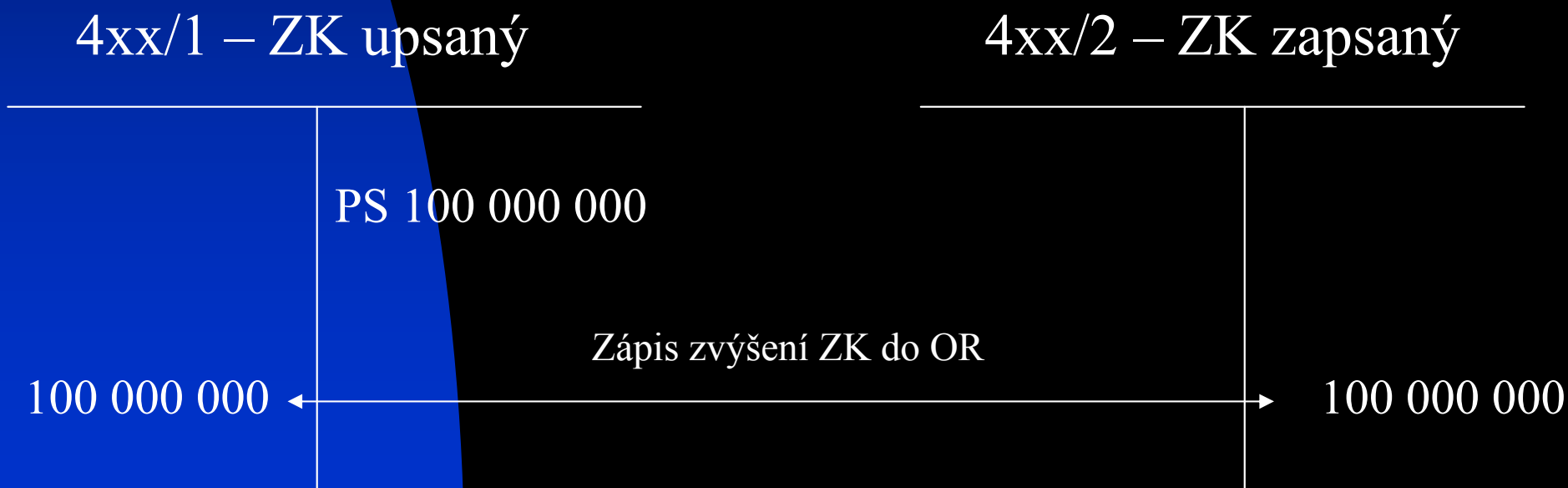
3xx – Pohledávky za
upsaný ZK

4xx/1 – ZK upsaný

V okamžiku, kdy dojde k zápisu upsaného kapitálu do obchodního rejstříku, přeúčtuje pojišťovna na základě výpisu z OR v rámci analytické evidence k účtu Základní kapitál částku 100 000 000 Kč z analytického účtu ZK upsaný na analytický účet ZK zapsaný. Účtování bude vypadat takto:

Kapitálové fondy

- Kapitálové fondy jsou takové fondy, jejichž zdrojem tvorby v průběhu činnosti pojišťovny je jiný zdroj než zisk pojišťovny. Příkladem takových fondů mohou být fondy vytvořené bezplatným převzetím hmotného, nehmotného či finančního majetku, dotacemi, přeceněním majetku, ke kterému dochází na základě právního předpisu, atd. Ve prospěch tohoto účtu se účtují přijaté dary a dotace, kromě dotací poskytnutých na úhradu nákladů (účtují se jako výnos) a návratných dotací. Analytická evidence se vede podle jednotlivých kapitálových fondů s odděleným sledováním darů a dotací. K účtování o kapitálových fondech slouží samostatný účet 4xx – Ostatní kapitálové fondy.

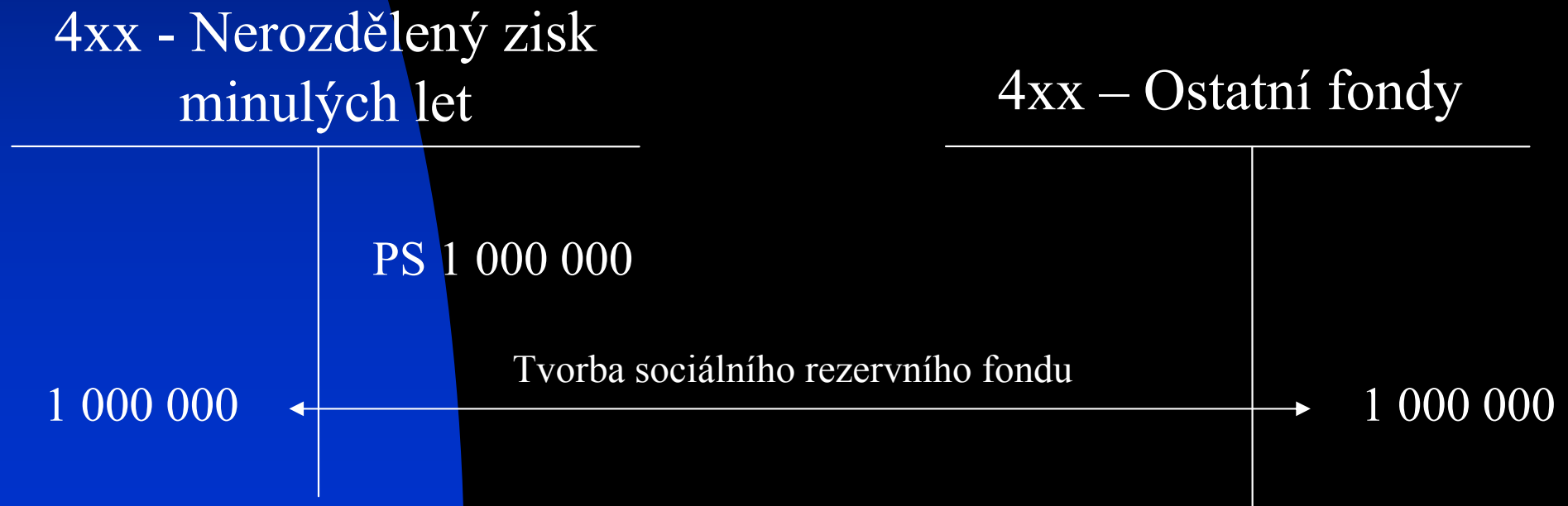
Účtování o fondech ze zisku a hospodářském výsledku minulých účetních období

- Účtová skupina 4x – Fondy ze zisku a hospodářský výsledek minulých účetních období – slouží k účtování o stavu a pohybu takových fondů, které jsou tvořeny z čistého zisku pojišťovny (zisku po zdanění) a HV minulých let. Účtuje se zde o:
  - zákonném rezervním fondu,
  - ostatních fondech tvořených ze zisku pojišťovny po zdanění,
  - nerozděleném zisku či neuhrazené ztrátě pojišťovny .

- O rezervním fondu, jehož tvorba a použití se řídí příslušnými ustanoveními Obchodního zákoníku se účtuje na účtu 4xx – Zákonný rezervní fond.
- O ostatních fondech tvořených z čistého zisku pojišťovny (např. sociální fond) se účtuje na účtu 4xx – Ostatní fondy. Jednotlivé fondy evidované na tomto účtu se sledují odděleně v analytické evidenci a jejich výše se uvádí při účetní závěrce v příloze.
- Účet 4xx – Nerozdělený zisk minulých let – slouží k zaúčtování nerozděleného zisku (disponibilní zisk, který nebyl použit k jinému konkrétnímu účelu) na základě rozhodnutí valné hromady pojišťovny. Na tomto účtu se účtuje souvztažně s účtem 4xx – Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení (viz. dále).
- Účet 4xx – Neuhrazená ztráta minulých let – pak analogicky slouží k zaúčtování ztráty, která vznikla v minulých letech a která nebyla dosud uhrazena. Souvztažným účtem je opět účet 4xx - Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení.

Př. Valná hromada na svém zasedání rozhodla, že z nerozděleného zisku minulých let ve výši 1000 000 Kč bude vytvořen rezervní fond na příspěvky zaměstnanců na dovolenou. **Zaúčtujte.**

Řešení:

Účtování o HV běžného období

- K tomuto účelu slouží účtová skupina 4x – Hospodářský výsledek.
- Tato skupina obvykle obsahuje pouze jediný účet a sice účet 4xx – Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení.
  - ◆ Tento účet je určen k rozdělení zisku po zdanění, resp. vypořádání ztráty podle pravidel stanovených Obchodním zákoníkem, popř. jiným předpisem,
  - ◆ Na uvedeném účtu je veden čistý zisk (resp. ztráta) pojišťovny vyprodukovaný v minulém účetním období až do okamžiku, kdy příslušný orgán pojišťovny (valná hromada) rozhodne o způsobu jeho rozdělení (v případě ztráty o její úhradě).

- ◆ Na základě rozhodnutí tohoto orgánu je pak hospodářský výsledek přeúčtován z účtu 4xx - Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení na příslušné souvztažné účty podle způsobu rozdělení,
- ◆ Účet 4xx - Hospodářský výsledek ve schvalovacím řízení nesmí mít na konci dalšího roku (roku, kdy je HV rozdělován) konečný zůstatek!!!

Př. Pojišťovna v minulém účetním období vyprodukovala čistý zisk ve výši 80 000 000 Kč. V souladu s Obchodním zákoníkem a na základě rozhodnutí valné hromady pojišťovny bylo rozhodnuto, že tento zisk bude rozdělen následujícím způsobem:

Do zákonného rezervního fondu bude přiděleno 8 000 000 Kč, na úhradu ztráty minulých let bude použito 25 000 000 Kč a zbytek zisku bude převeden do dalších let a zůstane tedy nerozdělen. **Zaúčtujte.**

Řešení:

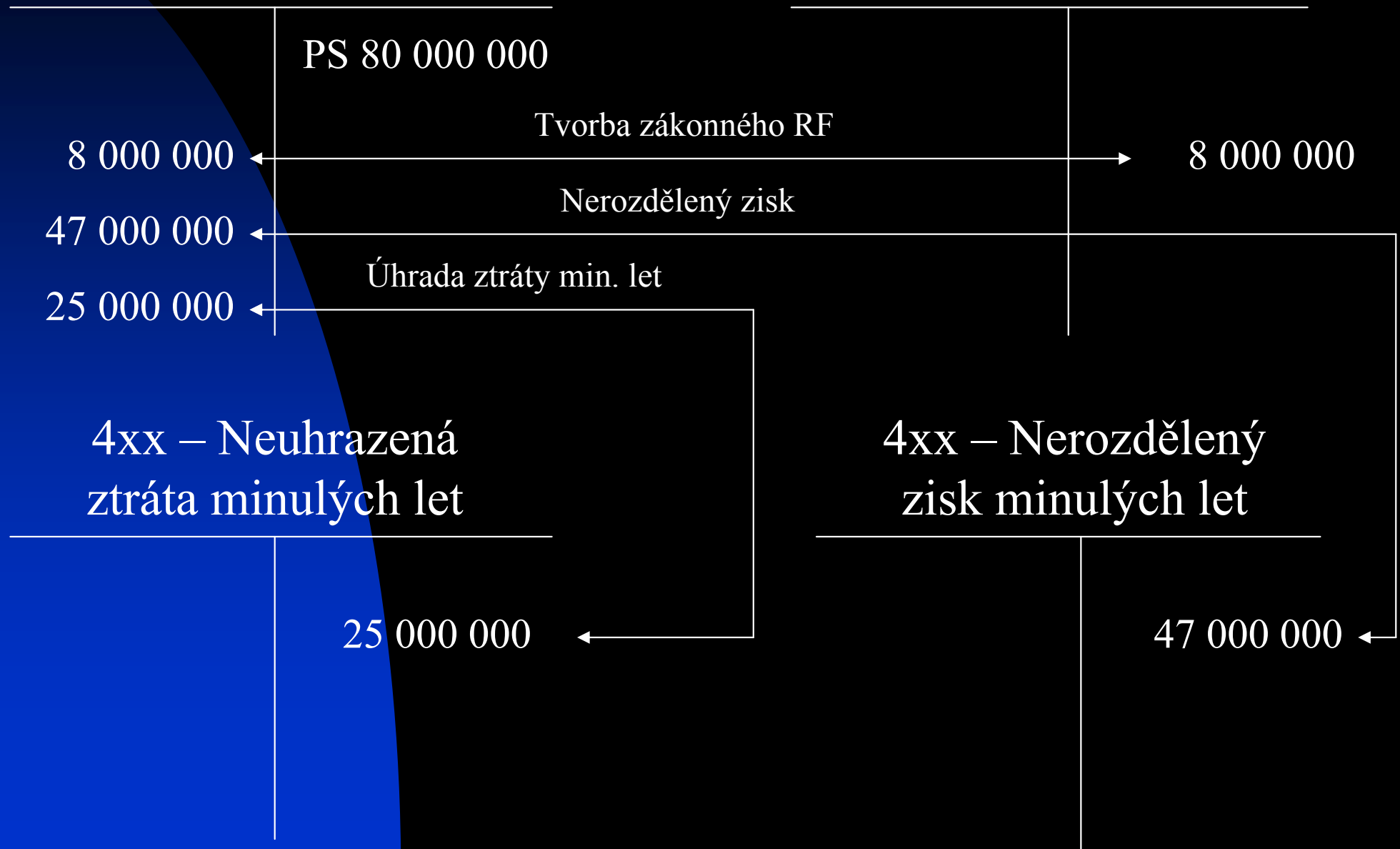
Účetně se jedná o převody uvedených částek z účtu HV ve schvalovacím řízení na účty Zákonný rezervní fond, Neuhrazená ztráta minulých let a Nerozdělený zisk minulých let.

Účtování:

4xx -HV ve
schvalovacím řízení

4xx – Zákonný rezervní
fond

4xx – Neuhrazená
ztráta minulých let

4xx – Nerozdělený
zisk minulých let

Účtování o rezervách na ostatní rizika a ztráty

- V účtové skupině 4x – Rezervy na ostatní rizika a ztráty se účtuje o rezervách, které vyplývají ze zákona o rezervách, zákona o účetnictví a ostatních rezervách, které souvisí především s uplatněním zásady opatrnosti.
- Tyto rezervy se člení na rezervy:
  - ◆ jejichž tvorba a použití je zohledněno zákonem o dani z příjmů a zákonem o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu ve znění pozdějších předpisů,
  - ◆ jejichž tvorba není daňovými zákony zohledněna.
- Způsob tvorby a použití těchto rezerv si pojišťovna stanoví vnitřním předpisem.

- Na účtu 4xx – Rezervy zákonné – se účtuje o rezervách, které jsou daňově uznatelným nákladem v souladu se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu,
- Na účtu 4xx – Rezerva na daň z příjmů - se účtuje o rezervě na daň z příjmů právnických osob. Tato rezerva se vytváří k rozvahovému dni ve výši odhadu daňové povinnosti ze splatné daně z příjmů právnických osob k tomuto dni,
- Na účtu 4xx – Rezerva na restrukturalizaci - se účtuje o rezervě na restrukturalizaci. Rezerva na restrukturalizaci se tvoří v případě, že účetní jednotka má oficiální neodvolatelný podrobný plán restrukturalizace.

Př. Pojišťovna tvoří rezervu na opravu hmotného majetku ve výši 500 000 Kč po dobu 3 let. Po 3 letech bylo zjištěno, že je daný majetek nutno opravit, přičemž oprava stála 1 000 000 Kč a pojišťovna použila danou rezervu. **Zaúčtujte tvorbu a použití rezervy na opravu hmotného majetku.**

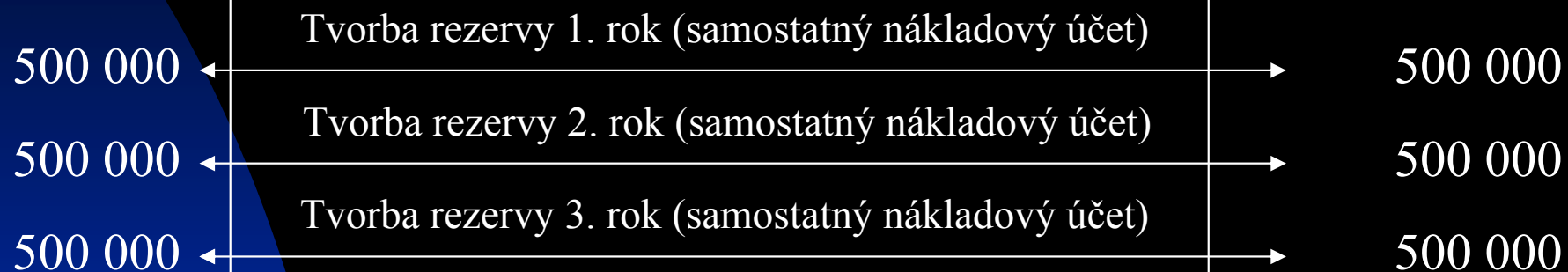
Řešení:

Při tvorbě rezervy se použije nákladový účet 5xx – Tvorba rezerv na rizika a ztráty a souvztažně účet 4xx – Rezervy zákonné. Při čerpání rezervy se využívá výnosový účet 6xx – Použití rezerv na rizika a ztráty.

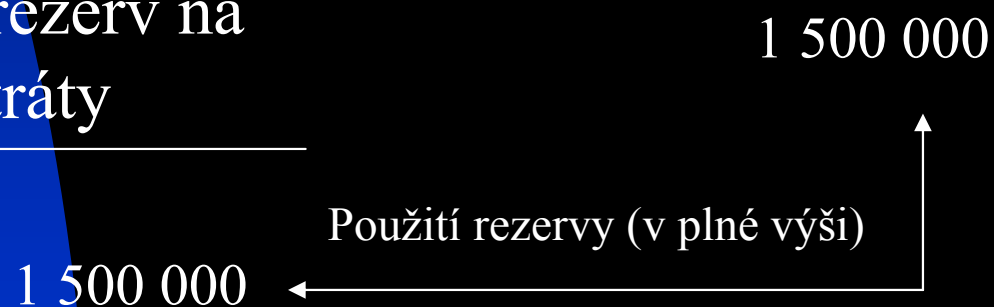
Účtování:

5xx – Tvorba rezerv na rizika a ztráty

4xx – Rezervy zákonné

6xx – Použití rezerv na rizika a ztráty

Účtování o depozitech při pasivním zajištění

- Účtová skupina 4x – Depozita při pasivním zajištění obvykle obsahuje jediný účet – 4xx – Depozita při pasivním zajištění. Na tomto účtu účtuje pojišťovna (prvopojistitel) o záručních depozitech složených u ní zajišťovateli, které představují závazek prvopojistitele vůči zajišťovateli, který se zúčtovává. V analytických účtech se vedou depozita, která jsou cennými papíry.

Účtování o dlouhodobých závazcích

- V účtové skupině 4x – Dlouhodobé závazky se účtuje o všech ostatních dlouhodobých závazcích pojišťovny (včetně dlouhodobých bankovních úvěrů). Účtuje se tu o:
  - ◆ Dlouhodobých bankovních úvěrech,
  - ◆ Ostatních dlouhodobých úvěrech,
  - ◆ Závazcích k podnikům s rozhodujícím vlivem,
  - ◆ Závazcích k podnikům s podstatným vlivem,
  - ◆ Emitovaných dluhopisech,
  - ◆ Závazcích z nájmu,
  - ◆ Návratných dotacích,

- ◆ Půjčkách zaručených dluhopisem,
- ◆ Ostatních dlouhodobých závazcích.

Př. Pojišťovna se rozhodla emitovat dluhopisy v souhrnné hodnotě 1 000 000 Kč. Tyto dluhopisy se jí podařilo na trhu umístit a jejich hodnotu poté vyinkasovala na BÚ. **Zaúčtujte emisi i splacení nominální hodnoty dluhopisů.**

Řešení:

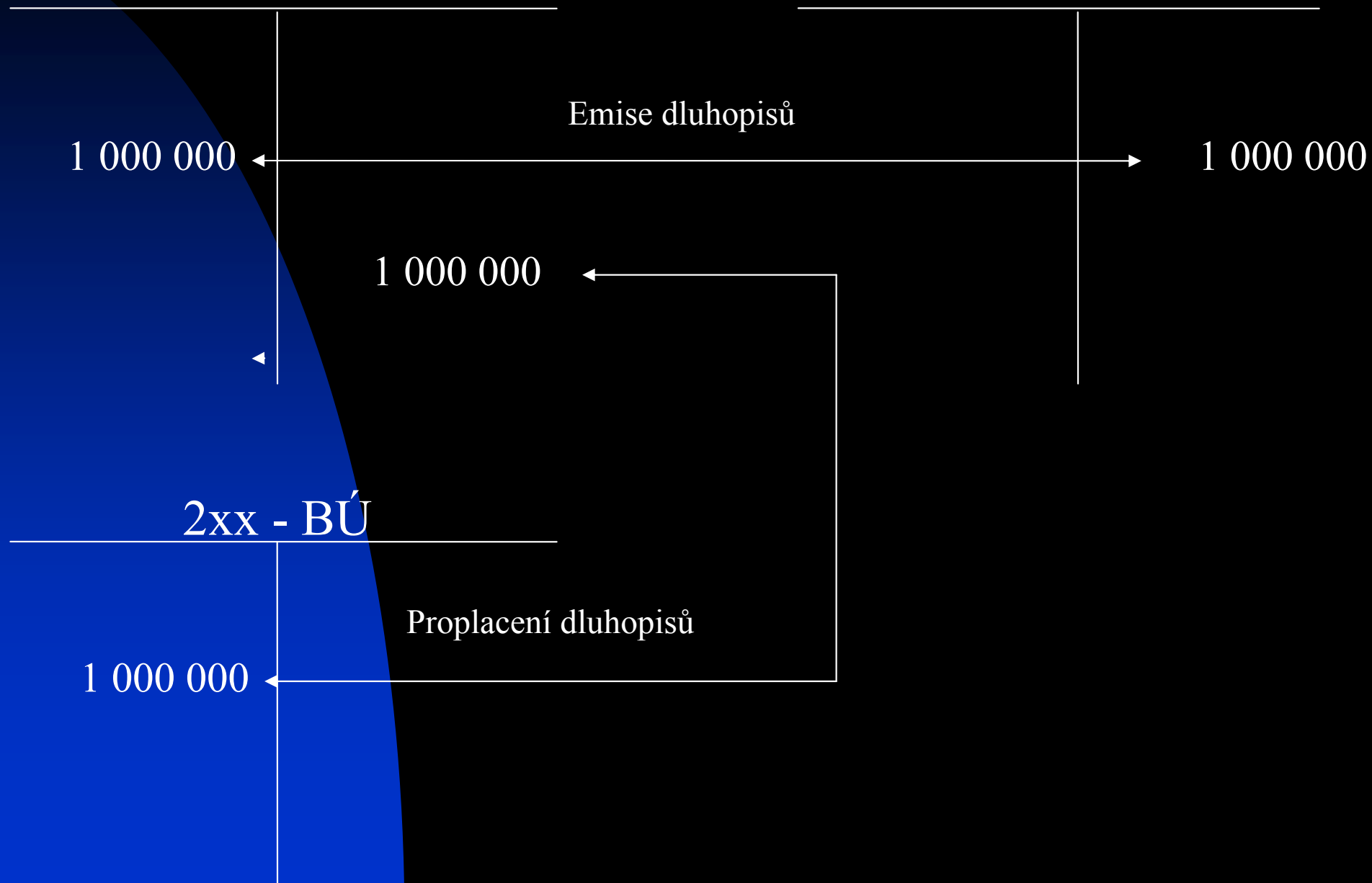
V okamžiku emise se nominální hodnota dluhopisů zaúčtuje na účet 4xx – Emitované dluhopisy a souvztažně na pohledávkový účet 3xx – Pohledávky z vystavených dluhopisů. Vlastní splátka je již jasná.

Účtování:

3xx – Pohledávky
z vystavených dluhopisů

4xx – Emitované dluhopisy

Financování pojištění odpovědnosti (Garanční fond Kanceláře)

- Na účtu 4xx – Garanční fond Kanceláře - účtuje Česká kancelář pojistitelů o tvorbě a použití garančního fondu podle zvláštního právního předpisu (§ 24 zákona č. 168/1999 Sb.).